

Προς τα μέλη της Βουλής των Ελλήνων

Αρ. πρωτ. WWF: 16/2023

Τρίτη 7 Μαρτίου 2023

Θέμα: Νομοσχέδια με ασφυκτικές προθεσμίες διαβούλευσης - Σχόλια επί της ουσίας και επί της διαδικασίας επί του σ/ν "Μετονομασία της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας σε Ρυθμιστική Αρχή Αποβλήτων, Ενέργειας και Υδάτων ...".

Αξιότιμα μέλη της Βουλής των Ελλήνων,

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας δημοσίευσε τις τελευταίες δύο εβδομάδες τρία σχέδια νόμου που μεταβάλλουν πληθώρα περιβαλλοντικών ρυθμίσεων και επηρεάζουν σημαντικούς τομείς της οικονομίας. Ειδικά όσον αφορά την απαράδεκτα μικρή προθεσμία διαβούλευσης για τα τρία νομοσχέδια (12, 11 και 4 μέρες), επισημαίνουμε πως η κυβέρνηση αγνοεί απαξιωτικά την ελάχιστη προθεσμία την οποία τάσσει νομοθεσία που η ίδια ψήφισε μόλις ανέλαβε την ευθύνη διακυβέρνησης της χώρας.¹

Οι ασφυκτικές προθεσμίες της διαβούλευσης επί των τριών νομοσχεδίων αποτελούν κατά τη γνώμη μας τεκμήρια απαξίωσης από την κυβέρνηση της σημασίας της δημόσιας συμμετοχής στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για την υγεία και προστασία του περιβάλλοντος. Μάλιστα, ενώ οι διαβουλεύσεις έληξαν στις 28 Φεβρουαρίου, τα τρία νομοσχέδια ενώθηκαν σε ένα και κατατέθηκαν στη Βουλή την αμέσως επόμενη μέρα, δηλαδή την 1η Μαρτίου, ημέρα εθνικού πένθους λόγω του τραγικού δυστυχήματος στα Τέμπη.

Ο τίτλος του πολυνομοσχεδίου είναι "Μετονομασία της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας σε Ρυθμιστική Αρχή Αποβλήτων, Ενέργειας και Υδάτων και διεύρυνση του αντικειμένου της με αρμοδιότητες επί των υπηρεσιών ύδατος και της διαχείρισης αστικών αποβλήτων, ενίσχυση της υδατικής πολιτικής - Εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας για τη χρήση και παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές μέσω της ενσωμάτωσης των οδηγιών ΕΕ 2018/2001 και 2019/944 - Ειδικότερες διατάξεις για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την προστασία του περιβάλλοντος".

Ειδικότερα σε σχέση με τα τρία νομοσχέδια, το [πρώτο](#) αφορούσε τον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές και την ενσωμάτωση των οδηγιών ΕΕ 2018/2001 και 2019/944. Το [δεύτερο](#) αφορούσε στη μετονομασία της ΡΑΕ σε Ρυθμιστική Αρχή Αποβλήτων, Ενέργειας και Υδάτων καθώς και τη διεύρυνση του αντικειμένου της με αρμοδιότητες επί των υπηρεσιών ύδατος και της διαχείρισης αστικών αποβλήτων και την ενίσχυση της υδατικής πολιτικής. Το [τρίτο](#) ήταν ένα συνονθύλευμα διατάξεων, οι περισσότερες από τις οποίες είναι αδιευκρίνιστης αναγκαιότητας και αφορούν τους τομείς της ενέργειας, του φυσικού περιβάλλοντος και της πολεοδομίας / χωροταξίας.

¹ Οι παρ. 2 και 3 του άρθ. του ν. 4922/2019 (Α' 133) για το Επιτελικό Κράτος τάσσουν προθεσμία διαβούλευσης δύο (2) εβδομάδων κατά τη νομοπαρασκευαστική διαδικασία, με δυνατότητα σύμπτυξης ή παράτασης αυτής κατά μία εβδομάδα κατόπιν προηγούμενης τεκμηρίωσης. Εν προκειμένω, η προθεσμία που τέθηκε, ιδίως για το σχέδιο νόμου με τίτλο «Διατάξεις για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την προστασία του φυσικού και χωροταξικού περιβάλλοντος», υπολείπεται κατά πολύ της νόμιμης, δίχως να παρέχεται οιαδήποτε τεκμηρίωση στις συνοδευτικές αναλύσεις συνεπειών ρύθμισης για την ανάγκη σύντηξης της προθεσμίας αυτής.

Εν όψει της σημερινής ακρόασης εξωκοινοβουλευτικών φορέων, σας αποστέλλουμε σχόλια επί των νομοσχεδίων που δόθηκαν σε μικρής διάρκειας διαβούλευση μέσω του opengov.gr, καθώς και επί συγκεκριμένων από τα νέα άρθρα που περιλαμβάνονται στο πολυνομοσχέδιο των 262 άρθρων που συζητείται στη Βουλή.

1. Νομοσχέδιο με τίτλο: «Μετονομασία της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας σε Ρυθμιστική Αρχή Αποβλήτων, Ενέργειας και Υδάτων, διεύρυνση του αντικειμένου της με αρμοδιότητες επί των υπηρεσιών ύδατος και της διαχείρισης αστικών αποβλήτων και ενίσχυση της υδατικής πολιτικής»

Με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις διευρύνονται οι αρμοδιότητες της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (ΡΑΕ) στους τομείς των αποβλήτων και των υδάτων, δίχως όμως να παρέχεται επαρκής τεκμηρίωση για αυτή την επιλογή, η οποία όχι μόνο δεν απαντά στις υφιστάμενες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι υπό ρύθμιση τομείς, αλλά και δεν παρέχει τα εχέγγυα για την αποτελεσματική εφαρμογή του ενωσιακού και εθνικού δικαίου για την επίτευξη της καλής κατάστασης (και καλού δυναμικού) των υδάτων και τη διασφάλιση του δημόσιου χαρακτήρα του πόσιμου νερού.

Σχόλια WWF Ελλάς στη διαβούλευση στη διαβούλευση στο opengov.gr:

https://wwfeu.awsassets.panda.org/downloads/sxolia_wwf_dimosia_diavouleusi_ypen_gia_rae.pdf

2. Νομοσχέδιο με τίτλο «Διατάξεις για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την προστασία του περιβάλλοντος»

Με τις διατάξεις του νομοσχεδίου αυτού που τοποθετήθηκε σε 4 μόνο ημερών 'διαβούλευση,, αλλάζει το νομοθετικό πλαίσιο που εισήγαγε ο ν. 4685/2020 (Α' 92) σχετικά με τη λήψη μέτρων προστασίας στις προστατευόμενες περιοχές μέσω του καθορισμού χρήσεων γης (άρθρο 68 του νομοσχεδίου στη διαβούλευση, πλέον άρθρο 178). Ως αποτέλεσμα, δημιουργούνται για πολλοστή φορά μέσα στην τελευταία τριετία νέες συνθήκες που επηρεάζουν δυσμενώς την εξέλιξη του έργου για την εκπόνηση ειδικών περιβαλλοντικών μελετών (ΕΠΜ) και την έκδοση προεδρικών διαταγμάτων και σχεδίων διαχείρισης για όλες τις περιοχές Natura 2000. Έτσι, ενώ με μεγάλη καθυστέρηση έχουν τεθεί μόνο μερικές από τις ΕΠΜ σε διαβούλευση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δικαίως πιέζει για την ολοκλήρωση του έργου και τη θέσπιση μέτρων προστασίας με τα αντίστοιχα προεδρικά διατάγματα, σε αυτή την κρίσιμη στιγμή το πλαίσιο αλλάζει για άλλη μια φορά.

Υπενθυμίζουμε ότι η ολοκλήρωση του έργου αυτού είναι επιβεβλημένη από την ενωσιακή και εθνική νομοθεσία και κατέστη ακόμα πιο επιτακτική μετά και την καταδίκη της Ελλάδας από το Δικαστήριο της ΕΕ λόγω μη θέσπισης των αναγκαίων στόχων διατήρησης και μη θεσμοθέτησης των κατάλληλων μέτρων διατήρησης για τις περιοχές του ευρωπαϊκού οικολογικού δικτύου Natura 2000. Συγκεκριμένα, με το άρθρο 69 του νομοσχεδίου στη διαβούλευση (πλέον άρθρο 179) περιορίζεται, αφενός, το πεδίο των ΕΠΜ καθώς αφαιρούνται περιοχές με τη διατήρηση των υφιστάμενων πολεοδομικών ρυθμίσεων, και αφετέρου διατηρούνται εντός των προστατευόμενων περιοχών υφιστάμενες εγκαταστάσεις ή/και δραστηριότητες χωρίς να αξιολογείται η συμβατότητά τους με τους στόχους διατήρησης.

Το νομοσχέδιο συνεχίζει επίσης την πρακτική της ενθάρρυνσης της δόμησης κοντά στο κύμα. Με διάταξη του άρθρου 233, τουριστικές κατοικίες μπορούν να οικοδομούνται σε απόσταση 30 (!) μέτρων από τη γραμμή του αιγιαλού. Σε καιρό κλιματικής κρίσης, κάθε διευκόλυνση της δόμησης σε ζώνη μικρότερη των 100 μ. από τη γραμμή αιγιαλού έχει ως αποτέλεσμα την αποδυνάμωση των φυσικών συστημάτων προστασίας από ακραία καιρικά φαινόμενα και κλιματικές καταστροφές. Εντείνει επίσης τους κινδύνους για ζημιές σε υποδομές, υλικές περιουσίες και απώλεια ανθρώπινων ζωών. Η προστασία της παράκτιας ζώνης, με βάση και τις πρόνοιες του Πρωτοκόλλου για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης πρέπει επιτέλους να αντιμετωπιστεί ως ζήτημα ύψιστης εθνικής σημασίας και ασφάλειας.

Όπως συγκεκριμένα προβλέπει η Απόφαση 2009/89/ΕΚ σχετικά με την υπογραφή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, του πρωτοκόλλου για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών της Μεσογείου στη σύμβαση για την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος και των παρακτίων περιοχών της Μεσογείου:

«Λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τις περιοχές οι οποίες επηρεάζονται άμεσα και αρνητικά από την αλλαγή του κλίματος και τους φυσικούς κινδύνους, αυτή η ζώνη δεν μπορεί να έχει πλάτος μικρότερο των 100 μέτρων, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του εδαφίου β). Τυχόν αυστηρότερα εθνικά μέτρα που καθορίζουν αυτό το πλάτος παραμένουν σε ισχύ.»

Επιπρόσθετα, με το άρθρο 160 του υπό κρίση νομοσχεδίου ανοίγει ένα νέο κεφάλαιο επεκτάσεων λειτουργίας και αύξησης ισχύος εγκαταστάσεων με καύσιμο λιθάνθρακα, λιγνίτη, φυσικό αέριο ή πετρελαϊκά προϊόντα που ήδη λειτουργούν ή πρόκειται να λειτουργήσουν ή βρίσκονται σε φάση κατασκευής. Με τη διάταξη αυτή, το ΥΠΕΝ δείχνει ξεκάθαρη εύνοια προς τον λιγνίτη και το αέριο και υποχώρηση σε σχέση με τις πολιτικές δεσμεύσεις για απολιγνιτοποίηση. Με αυτήν τη ρύθμιση, σε συνδυασμό με τις συνεχείς και παράνομες, κατά το δίκαιο της ΕΕ, παρεκκλίσεις από την οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές 2010/75/ΕΕ, μπορεί εσαεί να δίνεται παράταση λειτουργίας σε ιδιαίτερα ρυπογόνες μονάδες, οι οποίες θα έπρεπε να έχουν κλείσει καθώς εκπέμπουν ατμοσφαιρικούς ρύπους (διοξείδιο του θείου, σκόνη, ή/και οξείδια του αζώτου) καθ' υπέρβαση των ορίων που έχει εδώ και δεκαετίες θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Σχόλια WWF Ελλάς στη διαβούλευση στο opengov.gr:

https://wwfeu.awsassets.panda.org/downloads/sxolia_wwf_dimosia_diavouleusi_ypen_gia_perivallontiko_polynomosxedio.pdf

3. Επιπλέον σχόλια στο πολυνομοσχέδιο που κατατέθηκε στη Βουλή με τίτλο “Μετονομασία της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας σε Ρυθμιστική Αρχή Αποβλήτων, Ενέργειας και Υδάτων ...”

Το νομοσχέδιο που κατατέθηκε στη Βουλή το πρωί της 1ης Μαρτίου, επομένης της πολύνεκρης σύγκρουσης τρένων στα Τέμπη, δεν αγνόησε απλώς τη διαβούλευση που διεξήχθη σε κλίμα ασφυκτικά περιοριστικών προθεσμιών, αλλά περιλαμβάνει και νέες διατάξεις, μερικές από τις οποίες χρήζουν σχολιασμού.

Συγκεκριμένα:

Έκθεση διαβούλευσης: Η έκθεση αποτελεί μνημείο διακωμώδησης του κορυφαίου θεσμού της δημόσιας διαβούλευσης, ειδικά καθώς υποβάλλεται στη Βουλή μια μόλις μέρα από την ολοκλήρωση της διαβούλευσης και στην ουσία απλά αγνοεί όλα τα σχόλια. Ειδικότερα, στο πεδίο που αφορά τα “σχόλια που υποβλήθηκαν”, η μονοσέλιδη έκθεση μας λέει ότι δεν υιοθετήθηκε κανένα από τα σχόλια που υποβλήθηκαν, καθώς ήταν γενικόλογα.

Στο πεδίο “Σχόλια που δεν υιοθετήθηκαν” διατυπώνει τον πρωτόγνωρο ισχυρισμό ότι: “η πλειοψηφία των σχολίων αφορούσαν τη παράταση του χρόνου διαβούλευσης το οποίο ωστόσο δεν ήταν εφικτό να πραγματοποιηθεί, καθώς προκρίθηκε η συνένωση των επιμέρους αναρτηθέντων σε δημόσια διαβούλευση σχεδίων νόμων του Υπουργείου, σε ένα ενιαίο, ενόψει του κοινού κορμού τους (ζητήματα που αφορούν την ενέργεια), ο οποίος επιτάσσει την άμεση ψήφισή τους, δεδομένου ότι με τις υπόλοιπες ενότητες του νομοσχεδίου διακυβεύεται ορόσημο του RRF και η εμπρόθεση ενσωμάτωση ενωσιακών Οδηγιών.”. Μας λέει λοιπόν το υπουργείο ότι κανένα σχόλιο δεν υιοθετήθηκε, καθώς τα περισσότερα αφορούσαν την παράταση της διαβούλευσης των 4 ημερών, την οποία το υπουργείο αποφάσισε παραβιάζοντας τη δική της νομοθεσία που προβλέπει τουλάχιστον δυο εβδομάδων διαβουλεύσεις, ώστε να επισπεύσει αποφάσεις που αφορούν ζητήματα ενωσιακού δικαίου. Αγνοεί επίσης επιδεικτικά τα πολλά και επί της ουσίας σχόλια, γνώμες και προτάσεις που υποβλήθηκαν, ακόμα και στο σύντομο διάστημα των διαβουλεύσεων επί των τριών συνενωμένων νομοσχεδίων.

Άρθρο 162: Η κατάργηση της διάταξης του ν. 3937/2011 σχετικά με τη μετεγκατάσταση του οικισμού της Ακρινής, στο Λιγνιτικό Κέντρο Δυτικής Μακεδονίας αποτελεί απαράδεκτη μεθόδευση για την ακύρωση μιας κοινωνικής οφειλής σε κοινωνίες που επί δεκαετίες υποφέρουν από τις επιπτώσεις της λιγνιτικής δραστηριότητας (εξόρυξη και καύση λιγνίτη) στη δημόσια υγεία και την ποιότητα του περιβάλλοντος. Αξίζει να σημειωθεί πως παρά τη διακήρυξη της ΔΕΗ ότι δεν προτίθεται να προχωρήσει σε εξορυκτική δραστηριότητα στην Ακρινή, εντούτοις η ποιότητα του περιβάλλοντος είναι τόσο υποβαθμισμένη, ώστε η μετεγκατάσταση των κατοίκων σε οικισμό με καλύτερες συνθήκες είναι απαραίτητη. Ο εντοπισμός εξασθενούς χρωμίου στο νερό της περιοχής των κοινοτήτων Ακρινής, Αγίου Δημητρίου και Ρυακίου, Κοζάνης, όπως αυτός διαπιστώθηκε μέσα από επιστημονικές μελέτες² αποτελεί αδιάψευστο τεκμήριο της περιβαλλοντικής υποβάθμισης την οποία υφίστανται οι κάτοικοι των λιγνιτικών περιοχών. Σε αυτές τις κοινότητες οφείλουμε συνολικά ως κοινωνία να δείξουμε έμπρακτα το ενδιαφέρον μας για βελτίωση της ποιότητας ζωής. Είναι τέλος απαραίτητο να επισημάνουμε πως η ίδια η τοπική κοινωνία της Ακρινής έχει αποφασίσει με σαρωτική πλειοψηφία σε τοπικό δημοψήφισμα, το οποίο διεξήχθη τον Δεκέμβριο του 2022,³ ότι επιθυμεί τη μετεγκατάστασή της, καθώς οι περιβαλλοντικές συνθήκες διαβίωσης δίπλα στα λιγνιτικά εργοστάσια και τα λιγνιτωρυχεία είναι πλέον μη υποφερτές.

Άρθρο 262: Η “ρήτρα επαναξιολόγησης” των ρυθμίσεων του νομοσχεδίου μόνο ως ειρωνεία μπορεί να εκληφθεί, δεδομένης της επιδεικτικής και αδικαιολόγητης αγνόησης των σχετικών με τη δημόσια συμμετοχή και διαφάνεια στη νομοθετική διαδικασία διατάξεων που περιέχονται στον νόμο 4622/2019 για το επιτελικό κράτος. Ειδικότερα δε η “έκθεση διαβούλευσης”, η οποία καταλαμβάνει μια μόνο σελίδα, αποτελεί λυπηρή απόδειξη της απαξίωσης του θεμελιώδους δημοκρατικού θεσμού της διαβούλευσης.

Σας καλούμε να ζητήσετε την απόσυρση κάθε διάταξης που έχει αρνητική επίπτωση στο περιβάλλον και να προτάξετε την ανάγκη για ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου, μέσα από την παροχή επαρκούς χρόνου για τις διαβουλεύσεις, τη διαφάνεια και δημόσια λογοδοσία για το αποτέλεσμα των διαβουλεύσεων, και την επαρκή τεκμηρίωση της ανάγκης κάθε ρύθμισης.

² α) N. Kazakis, N. Kantiranis, K. Kalaitzidou, E. Kaprara, M. Mitrakas, R. Frei, G. Vargemezis, P. Tsourlos, A. Zouboulis, A. Filippidis. (2017). Origin of hexavalent chromium in groundwater: The example of Sarigkiol Basin, Northern Greece. Science of The Total Environment, Vol. 593–594. β) Εθνικό μετσόβιο Πολυτεχνείο, Εργαστήριο Ορυκτολογίας - Πετρολογίας - Κοιτασματολογίας. (2016). “Ορυκτολογική - ορυκτοχημική, πετρολογική και γεωχημική συσχέτιση της παρουσίας βαρέων μετάλλων, με έμφαση στο χρώμιο, στους γεωλογικούς σχηματισμούς (υπερβασικά πετρώματα, λιγνίτη, ενδιάμεσα στείρα) και στα προϊόντα καύσης του λιγνίτη (ιπτάμενη τέφρα), με την ποιότητα των υπόγειων και επιφανειακών νερών στα λιγνιτικά πεδία της λεκάνης Σαριγκιόλ”. Ερευνητικό πρόγραμμα - Τελική έκθεση.

³ aftodioikisi.gr. (2022, 5 Δεκεμβρίου). “Δημοψήφισμα-Ακρινή: Οι 3 στους 4 κατοίκους υπέρ της μετεγκατάστασης του χωριού”. <https://www.aftodioikisi.gr/ota/dimoi/dimopsifisma-akrini-oi-3-stoys-4-katoikouys-yper-tis-metegkatastasis-toy-choriou/>